

Tesar Jernejec.

esar Jernejec je bil že nad petdeset let star, pa še ni opustil svojega težavnega opravila. Od svojega štirinajstega leta je tesal in s hvaležnostjo se je vedno spominjal skrbnega očeta, ki ga je izučil tesarstva.

Kljub njegovi starosti in onemoglosti so mu ljudje vendarle radi oddajali tesarska dela. Tako kot on, je znal delati malokdo. Kar je Jernejec naredil, je držalo — rekel bi — za vedno. Celo bližnja tovarna je klicala le njega, kadar je bilo treba popraviti ali prenoviti jezove ali druga dela na vodi. Jernejec je namreč še z očetom večkrat popravljaj te jezove; zato je tudi poznal vse skrivnosti teh naprav.

Dasiravno je mož v svojem življenju pretrpel mnogo hudega, ga vendarle do poznih let ni minula dobra volja. Do svojega petdesetega leta je pel na koro pri sv. maši; v veseli družbi pa sploh ni mogel obstati, če se ni pelo.

»Če se ne poje, je žalostna družba,« je rekel večkrat.

Ko je pa mož dopolnil petdeseto leto, je pa rekel neko nedeljo po končani pevski vaji za mašo organistu: »Gospod organist in tovariši pevcil! zdaj pa pojdemo na kozarec vina, ki ga bom plačal jaz za slovo. Abrahamova leta imam — trideset let že pojem — mislim, da bo dovolj mojega petja za ta svet. Tudi moj bas je postal že nekako starikav. Zato je boljše, da se umaknem s kora. Kadar bo pa potreba, bom pa že doli v cerkvi malo pobasiral.«

Organist in vsi pevci so bili presenečeni teh besedi. Prosili so ga, naj še ostane. Bil je namreč že toliko vaje notam, da je brez vaje skoro vse zadel.

Toda Jernejec je ostal pri svojem sklepu in morali so se mu vdati.

V gostilni se je organist v imenu pevskega zbora prav lepo poslovil od Jernejca. Povzdigoval je njegove zasluge za domače cerkveno petje. Vsi ljudje so bili ganjeni in napivali so vsekrižem Jernejcu.

Tisto popoldne je pa moral stari pevec na prošnjo navzočih še enkrat zapeti pesem »od Velikega šmarna«, ki se je v prejšnjih časih zelo popevala po naših cerkvah.

In z njo se je Jernejec poslovil s kora, in kar tesno mu je bilo pri srcu, ko se je proti večeru ločil od pevcev.

Drugi dan je pa dobil Jernejec iz župnišča v zahvalo prav lepo darilo: srebrno uro z verižico in dva cekina. Teh posled ni nikdar zmenjal. Ohranil ju je kot dragocen spomin na lepe čase.

Tesarstva pa Jernejec le ni hotel opustiti, dasiravno sam ni mogel kaj prida storiti. Dobrih pomočnikov pa dandanes itak ni dobiti. Mladi svet je do mozga razvajen, hoče dobro plačo in gosposko hrano, delati pa malo ali nič. Z mnogimi pomočniki je imel Jernejec že slabe izkušnje.

On je fanta izučil, a ko mu je dal izpričevalo, mu je nekdanji učenec pokazal hrbet, in večkrat je moral mojster Jernejec od takega fantička še kako grenko slišati. Zato je pa Jernejec delal rajši sam in prevzemal le manjša dela.

V zadnjem času ga je hodila prosit kočarica Strgulka, da bi izučil tesarstva njenega sina Antona. Strgulka je bila vdova in je imela pet nedorastlih otrok. Pa Jernejec jo je kljub temu zavrnil, češ, da je on prestar za to in da se ne more ubijati več z učenci. Saj je imel Jernejec celo s svojim sinom Janezom bridke izkušnje. Zato se je pa od takrat tujih še bolj bal.

Janeza je namreč tudi izučil svojega obrta. Toda edini sin ni hotel prav nič poslušati očetovih nauk. Že kot učencu mu je oče dajal vsak dan krono. Pob je pa čez nedeljo skoro vse zapravil, če že ne prej. Včasih mu je oče zaraditega odtegnil to plačo, fant pa potem še delati ni hotel. Tako je imel Jernejec vedno križe in težave s fantom.

Z dvajsetim letom je pa začel Janez že prav nerodno živeti. Pil je vino kot vodo in tudi stepel se je parkrat v pijanosti. Oče ga je svaril in mu pretil, da niti hiše ne dobi po njegovi smrti, če bo tako delal. Toda vse to ni nič pomagalo. Slednjič je začel očeta še siliti, naj prepusti hišo in malo posestvo njemu, kar je pa oče odločno odklonil. Vedel je, da bi Janez poslej še bolj nerodno živel in slednjič vse skupaj prodal. On pa bi moral spati celo pod tujo streho.

Bila sta namreč oče in Janez že sama; Jernejčeva žena je umrla, ko je Janez dovršil komaj štirinajsto leto.

Janezu je tesarški stan vedno manj ugajal. Začel je siliti v Ameriko. S tem pa oče ni bil zadovoljen. In dasiravno je imel prihranjenega nekaj denarja, mu ga ni hotel dati za pot.

Vsled tega je začel sin očetu še nagajati pri delu. Kadar se je mudilo z delom, je delal prav počasi, včasih je pa hitel, da je bilo delo prepovršno narejeno in pokvarjeno. Kolikokrat je moral oče za njim popravljati, če ni hotel priti ob dobro ime pri ljudeh.

Komaj je bil pa Janez polnoleten, si je že preskrbel potni list za Ameriko. Denar mu je posodil neki prijatelj, ki je bil že v Ameriki. In odšel je nepokorni sin od onemoglega očeta.

Oče je jokal, ko je odhajal sin. A Janez je bil trdega srca in nič ga niso ganile očetove solze. — Kaki dve leti nato je Janez v Ameriki umrl. Drugi so pisali, da se je izpil.

Tako je ostal Jernejec sam. Bolelo ga je sinovo življenje in nesrečna smrt, a očitati si ni imel kaj. Dajal mu je vedno najboljši zgled in dobre nauke.

Navzlic vsem tem neizgodam je ostal Jernejec vedno stari Jernejec, zadovoljen in vesel, kakor so sploh ljudje, ki imajo čisto vest in nepokvarjeno srce. Vsako neizgodo prebolijo, in po vihri se jim vrne zopet prejšnja zadovoljnost in sreča, ki biva v človeku samem. —

Strgulka je hodila tedaj ponujat Jernejcu svojega sina v uk. Jernejec je premišljal o vseh neprilikah, ki jih je že imel z učenci. A ker ženica le ni nehala prositi in se je zdel fant Jernejcu všeč, ji je pa slednjič obljubil, da poizkusi še z njim.

Črez par dni je že Strgulčev Anton delal pri Jernejcu.

Anton je bil takrat petnajst let star. Bil je močan in velik kot drugi pri osemnajstih letih, dasiravno se mu je vedno slabo godilo. Saj so ljudje celó trdili, da pri Strgulčevih vsi skupaj niso enkrat na leto siti. Imeli niso pri Strgulčevih prav nič drugega kot kočo in malo njivo. Po očetovi smrti — oče je bil mizar — so bili popolnoma zapuščeni. Ko bi ne bilo nekaj usmiljenih gospodarjev v vasi, bi bila morala gotovo vse skupaj rediti občina. Anton je bil najstarejši sin in je že lahko pomagal drugim po polju ter s tem zaslužil svoj borni kruhek. Kar je pa dobil denarja, ga je dal pa vedno materi. Toda doma so bili še štirje mlajši otroci, nesposobni za delo, a vedno lačnih želodčkov. Za vse te je morala noč in dan misliti in delati Strgulka.

Anton se je z velikim veseljem poprijel novega opravila. Natančno je pazil na delo in storil nemudoma, kar mu je velel mojster.

Tiste čase je Jernejec zopet nekaj popravljaj pri tovarni. Bilo je pri delu tudi več tovarniških delavcev, in Jernejec je imel dosti opravila z ukazovanjem. Vendar je večkrat poklical k sebi Antona in mu kazal, kako mora biti narejeno to in ono, da bo vse dobro držalo. Razložil mu je vse tako natančno, da je učenec takoj prvi teden razumel mnogo podrobnosti, ki jih morda celo izkušeni tesarji niso vedeli. Saj je bilo znano, da se na jezove, zatvornice in druga dela na vodi nihče tako ni razumel kot stari Jernejec.

Dečka je začelo delo zanimati in veseliti. Ves srečen je bil v soboto, ko mu je mojster dal celih pet kron.

»Na, tu imaš pet kron,« je rekel Jernejec. »Sčasoma boš že dobival več. Če pa hočeš zanjprej sam kupovati hrano, ti bom pa dajal primeroma več.«

»Ne, ne, mojster! Kakor vi hočete! Meni se zdi še to preveč za moje malenkostno delo,« se je opravičeval Anton.

Tako je šlo dalje. Fant je črez dan pridno delal, zvečer sta pa hodila skupaj z mojstrom domov. Nikdar nista šla prej narazen kot pred Jernejčevo hišo, odkoder je imel Anton še kakih pet minut do doma. Zjutraj je pa Anton vedno že čakal svojega mojstra pred hišo, da sta šla na delo.

»Ti si pa kakor ura,« je pohvalil včasih Jernejec učenca, zadovoljno se smehljaje. »Vsako jutro me hodiš budit. Včasih sem moral pa jaz buditi druge, pa še ni bilo nič z njimi.«

Jernejcu je bil novi učenec tako všeč, da mu je že prvo leto plačeval poleg hrane na dan po eno krono. Samo zajtrek in večerjo je dobival Anton pri materi, ki ji je pa tudi zato dajal skoro ves tedenski zaslužek.

V nedeljo popoldne se pa Anton ni dosti menil za svoje tovariše, ki so večinoma presedali po gostilnah in zapravljali težko prisluženi denar. Hodil je rajši k Jernejcu vasovat. Tam pred mojstrovim čebelnjakom sta sedela do večera, in mojstru se je ob takih trenutkih popolnoma razvezal jezik. Pripovedoval je fantu o svojih doživljajih, govorila sta o delu, in Anton se je včasih naučil v nedeljo več kot celi teden pri delu. Marsikdo bi morda mislil, da tesarsko delo ni nikaka težava. Toda kdor opazuje, bo videl, da je v delu marsikaj zagonetnega, česar človek sam ne izume, če mu izkušena glava ne dopove.

To je uvidel tudi Anton. — Večkrat sta govorila z Jernejcem tudi o čebelah, ki jih je mojster gojil od mladih let, dasiravno mu je vsako leto ušlo mnogo rojev črez hribe in doline. Saj jih ni imel časa čuvati. Kljub temu pa te živalce ni mogel opustiti. Tako se mu je priljubila.

Jernejec si je večkrat mislil, kako bi bil srečen on, če bi bil hotel njegov sin tako delati, kakor dela Strgulčev Anton. Gotovo bi bil še danes živ in živela bi bila v miru in zadovoljnosti, ker se je dalo ravno tiste čase kaj prislužiti.

Mojster je opazoval, kako si je Anton počasi nakupoval tudi svoje orodje, ki ga je rabil pri delu. Že to je kazalo previdnega gospodarja, skrbečega ne samo za danes, temveč tudi za naprej. Vendar je nekoč namignil mladeniču: »Sedaj imaš pa že toliko orodja, kolikor ga rabiš v sili. Drugęga ti ni treba kupovati. Dokler boš delal pri meni, je moje orodje tudi tvoje. Kadar ga boš pa kaj več rabil, pa že narediva, da ga dobiš za malo ceno.«

Po dovršenih letih učenja je ostal Anton še vedno pri Jernejcu. Kolikokrat je stari tesar zadovoljno pravil svojim prijateljem, da je dobil vsaj enęga pomočnika, ki mu je hvaležen in zvest.

Še dolgo let sta delala Jernejec in Anton skupaj. Staremu možu pa so po dovršenem šestdesetem letu popolnoma opešale moči in vid mu je hudó odpovedal.

Zato je poklical neko nedeljo Antona k sebi in mu rekel: »Anton! Moje delo je končano. Dolgo si mi zvesto pomagal. Zato te moram plačati še posebe. Mnogo sem jih izučil, pa samo ti si mi ostal zvest do zadnjega. Jaz ne morem več delati. Prihranil sem si tudi toliko, da bo za silo na stara leta. In več ne potrebujem. Tudi svojega tesarskega orodja ne. Vse orodje darujem tebi v spomin.«

»Mojster, vi ste predobri,« se je branil Anton. »Kako vam bom jaz to poplačal? Saj ste mi že tako izkazali mnogo dobrot; več kot sem jih bil vreden.«

»Le jutri pridi z vozom,« reče Jernejec, »in naložila bova vse orodje, kar ga imam. Tebi bo prišlo prav; jaz rabim samo še par žrebljev in kladivo, da me denejo z mojo »rištengo« v trugo.«

Drugi dan sta pa res naložila z Jernejcem vse orodje na ročni voziček, ki ga je pripeljal Anton.

Kako je bilo starčku tesno pri srcu, ko je orodje oddajal! Kmalu bi bil rekel, naj bo vendar pri njem shranjeno še do smrti . . .

»Naj ti služi v srečo in zadovoljnost!« je zaklical končno za odhajajočim Antonom. — —

Jernejec je odslej živel samotarsko v svoji koči. Čuval je čebele, kuhal si in pral. Pa katero je še zapel.

Če je vedel, da dela Anton kje v bližini, je šel večkrat k njemu. In pri taki priliki je kaj rad omenil: »No, dobro delaš! Saj pravim: Dobro orodje kaže mojstra. Veš, pa dokler sem jaz živ, si še vedno v nevarnosti, da lepega dne zgrabim za tesačo in začnem nanovo.«

»Bog vam daj zdravje, oče, pa začnite precej. Prvo leto boste imeli po kroni in dobro hrano. Potem pa vedno več, če boste pridni.«

Tako sta se šalila in Anton je vedno težko pričakoval obiska dobrega mojstra.

Jernejec pa ni več pričel delati. Dobro leto nato je legel, napravil oporoko in mirno čakal smrti. Napravil je obračun s svojim življenjem. Bolj trda mu je šla pri oporoki.

Imel je še eno sestro, ki je bila pa omožena na trdni kmetiji. Tam ji ni ničesar manjkalo. Da bi ji zapustil to bajto in malo posestvo, bi bilo zanj skoraj brez pomena. Če bi pa zapisal hišo komu drugemu, bi bila pa morda sestra zopet huda.

Poklical je tedaj sestro k sebi in ji rekel: »Vidiš, Marijana, toliko imam, da me skrbi, kam bi djal po smrti. Na dva dela bom razdelil. Zato te vprašam: Ali hočeš hišo in posestvo ali pa tri tisoč kron? Eno ali drugo si izvoli.«

Marijana, ki toliko denarja še v svojem življenju ni videla skupaj, je rekla vsa srečna: »Kaj mi bo hiša, saj jo imam! Z njivami je pa tako samo trpljenje. Daj mi rajši tri tisoč kron.«

»Si popolnoma zadovoljna?«

»Popolnoma!«

»Zapišimo!«

In zapisali so v oporoko, da dobi sestra Marijana po Jernejcu tri tisoč kron, pa da plača tudi pogrebne stroške in nekaj svetih maš; hišo z vso opravo in posestvom pa dobi Strgulčev Anton.

Tako se je Jernejec še ob poslednji uri spomnil svojega zvestega učenca.

Ko je mojster umiral, je stal pri njegovi postelji tudi Strgulčev Anton in se je dobremu možu s solzami v očeh in s hvaležnostjo v srcu zahvaljeval za neštete izkazane dobrote.

In vsa fara je zažalovala, ko je zapel Jernejcu mrtvaški zvon.

Med štirimi možmi, ki so nesli Jernejca na pokopališče, je bil tudi Anton. Tudi s tem je hotel mrtvemu dobrotniku izkazati svojo hvaležnost.

Maksimov.

